

A Nevelési Tudásdepó projekt helye a közoktatás-fejlesztési stratégiában, különös tekintettel az innovációs potenciál fejlesztésének lehetőségei a nem formális és informális képzés területén

TÁMOP 3.2.4

Óvodából iskolába – anyanyelvi program

TARTALOMJEGYZÉK

I. A programfüzet alapadatai -----	3
II. HASZNOS TUDNIVALÓK -----	5
III. A program tartalma -----	7
IV. A program tananyaga -----	8
IV.1. Modul: Sárkányok földjén -----	8
IV.1.1. Tanulási feladat – -----	9
IV.1.1.1. A tananyag és a feldolgozás részletes bemutatása -----	9
A tevékenység hangulati feltételeinek megteremtése-----	9
A tevékenység menete: -----	9
IV.1.1.2. Értékelés, önértékelés (kérdések, feladatok, stb.)-----	15
IV. 2 Modul: -----	15
IV.2.1 Tanulási feladat -----	16
IV.2.1.1. A tananyag és a feldolgozás részletes bemutatása -----	16
A tevékenység hangulati feltételeinek megteremtése-----	16
IV.3.1 Modul: -----	20
IV.3.1 Tanulási feladat -----	21
IV.3.1. 2Értékelés, önértékelés (kérdések, feladatok, stb.)-----	24
IV. Összegző értékelés -----	27

I. függelék

Szakirodalom jegyzék, a felhasznált nyomtatott és digitális anyagok, adatbázisok, linkek

II. függelék

Jó példák, jó gyakorlatok-----

I. A PROGRAMFÜZET ALAPADATAI

A program megnevezése:

TÚL AZ OPERENCIÁN

Barangolás a mesék birodalmában...

Óvodai projekt

A fejlesztő team tagjai: Hámoriné Váczy Zsuzsa, Kovács Erika

A program célja:

Az olvasás szeretetére, a könyvtár és a digitális eszközök használatának lehetőségeinek megismerésére nevelés könyvtári foglalkozások alkalmával.

A gyermekek életkoruknak megfelelő módon ismerjék meg a könyvtár funkcióját, használatának módját.

Legyenek képesek eligazodni a számukra ismerős könyvtári rendszerben, alakuljon ki személyes kapcsolatuk a könyvtárossal. (ismerjék a nevét, merjenek tőle segítséget kérni).

A gyerekek otthonosan mozogjanak a könyvtárban és ne érezzék zavarban magukat, ha esetleg kérdésük van.

Szerezzenek ismereteket a mesék világából a közös könyvnézegetés, beszélgetés, együttjátás során.

A program időtartama: 6 óra

A program során elsajátítandó kompetenciák (ismeretek, fejlesztett képességek, attitűdök):

A tanuló a program befejezése után:

- Felismerés szintjén tájékozódjon a könyvtár világában.
- Önállóan találja meg a gyermekirodalmi alkotásokat, multimédiás eszközöket.
- Érezze jól magát a könyvtárban, szívesen válassza az ismeretszerzésnek ezt a módját.
- Anyanyelvi- kommunikációs képességei fejlődjenek (szövegértés, szövegalkotás, szókincsbővítés).
- Aktívan vegyen részt a különféle tevékenységekben.
- Verbális képességei fejlődjenek: összefüggő folyamatos beszéddel, beszédértéssel és beszédfigyelemmel, fogalomismerettel.
- Változatosan használja a kommunikációs, metakommunikációs eszközöket.

A programban alkalmazott értékelési módszerek:

Értékelés formája	<p>A program során az értékelés folyamatos, objektív és rövid, a gyermek életkori sajátosságainak megfelelően.</p> <p>Az értékelés többnyire szóban történik, a motivációt segítő apróbb eszközökkel.</p>
Értékelés rendszeressége	<p>A program során folyamatosan és összegzésképpen a modulok végén. A folyamatos ellenőrzés, értékelés, visszajelzés biztosítja a továbblépés feltételeit.</p>
Értékelés tartalma	<p>A program, illetve a modul tananyagának feldolgozása során a gyermeki aktivitásra, kreativitásra, gyakorlati feladatvégzés, esetleg produktum létrehozására vonatkozik.</p>

II. HASZNOS TUDNIVALÓK

A program megvalósításában való előrehaladás rendszere:

- A program tananyagát modulokra bontottuk. A modulokra való felbontás alapját a modul során elsajátításra kerülő kompetenciák, ismeretek, motivációs elemek adják. Az egyes modulokon belüli tanulási feladatok a leckéken belüli részcélkitűzések szerint kerültek felosztásra. Minden tanulási feladathoz önellenőrzés, önértékelési, értékelési forma: kérdések, feladatok találhatóak, melyek segítségével a tanuló, illetve a foglalkozás vezetője ellenőrizheti, milyen mértékben sikerült elsajátítani a tanulási feladatban meghatározottakat. A modulok végén, azok tananyagára épülő feladatok találhatóak, melyek segítségével a foglalkozás vezetője ellenőrizni tudja a tanuló előrehaladását a modul célkitűzésére vonatkozóan. A program összegző értékeléssel zárul, melynek segítségével a foglalkozás vezetője komplex módon ellenőrizni tudja, hogy mennyire felelt meg a programban végzett tevékenység a célkitűzéseknek.

A tanulást segítő eszközök:

- Digitális, illetve egyéb oktatástechnikai eszközök alkalmazása.
- Hagyományos könyvtári eszközök
- Interneten elérhető adatbázisok, hasznos linkek.

A program során alkalmazott módszerek (pl.: kooperatív struktúrák, csoportos munka, projekt módszer, párban, egyénileg munkálkodás... stb.):

Piktogramok a tananyagban való előrehaladás segítésére:

Olvassa el figyelmesen, keresse az interneten vagy adatbázisban

Fontos rész

Megértést könnyítő példa

Értékelő kérdések, feladatok

Önállóan vagy csoportosan feldolgozandó feladat

III. A PROGRAM TARTALMA

Modul sorszáma	Témakör, cím	Időtartam (óra)
1.	Sárkányok földjén	2 óra
2.	A király vendége voltam	1 óra
3.	Boszorkánybál	1,5 óra
4.	Három királyfi- Összegző értékelés	1,5óra

IV. A PROGRAM TANANYAGA

IV.1. Modul: Sárkányok földjén

Tudnivalók a modul feldolgozásához:

Ebben a modulban a gyermekek megismerkednek, vagy éppen ismereteiket összegzik különféle magyar népmesékből ismert „sárkány tulajdonságokról.”

Bevezetés

A magyar mesevilág specialitása a hétfejű sárkány. Ennek ellenére az egyes mesékben egyfejűtől huszonnégy fejű sárkányig bármi előfordulhat. A fejek számát tekintve a leggyakoribb hetes számon kívül gyakori a hármas és tizenkettes is, ami érthető, mert e számok mindegyike mély szimbolikus tartalommal bír, nemcsak a magyar mesékben, de a legkülönbözőbb népek mitológiaiában és vallásaiban is. Előfordul, hogy egyazon mesében több sárkány is szerepel: a történet előrehaladtával a hős egyre több fejű sárkányokkal találkozik, s ezek fejeik számával egyenes arányban egyre veszélyesebbek. Konkrét lakóhelyüktől függetlenül a sárkányokról általánosságban elmondható, hogy magányosan élnek. A népmesék sárkányai általában sötét erdőben, barlangokban vagy a föld alatt élnek. Gyakran laknak arany-, ezüst- vagy gyémántvárban; kastélyaik nemritkán kacsalábon forognak. A magyar sárkányok külföldi rokonaikhoz hasonlóan – orrikaikon vagy szájukon keresztül gyakorta tüzet, de legalábbis füstöt okádnak. A sárkányok féltelmetes volta többek között abból ered, hogy így vagy úgy, de képesek repülni. A már említett sárkányember táltos lovakat használ, de a sárkányok többsége saját erőből, többnyire szárnyakkal repül.

A modul elvégzése után a gyermek:

- Kis segítséggel tájékozódik a könyvtárban, ismeri a könyvtár felépítését.
- A csoport munkában tudjon társaihoz alkalmazkodni.
- Legyen képes önállóan elvégezni egy részfeladatot.

A tanulási feladatokhoz tartozó rész célkitűzések

A tanuló a tanulási feladatok elvégzése után képes lesz:

1. Legyen képes az emlékezetébe idézni a komplexen feldolgozott témát.
2. Mondanivalójának megosztásához használja verbális és nonverbális eszközöket.
3. Képes legyen az összefüggések felfedezésére.

IV.1.1. Tanulási feladat –

IV.1.1.1. A tananyag és a feldolgozás részletes bemutatása

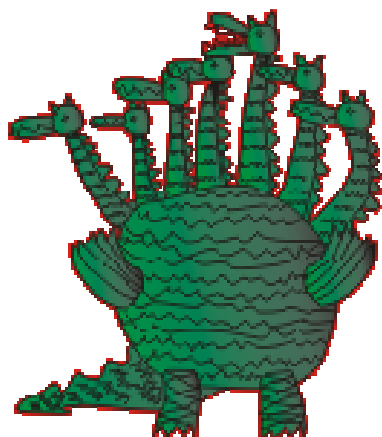
A tevékenység hangulati feltételeinek megteremtése-

A TV magyar népmese sorozat zenéjének meghallgatása Cd-ről vagy eljátszása furulyán

A tevékenység menete:

1. A megérkező gyermekeket színes borítékok várják a mesepárnákon, melyek hétfejű sárkányok (hétféle színben) felszabdalt képét tartalmazza. Van közöttük egy kakukktojás a 8.(Süsü)

A gyermekek egyénileg összerakják a képeiket.

A foglalkozás vezető is készít nagyméretben csomagolópapírra egy hétfejűsárkányt (fejek nélkül) Mi történt az óriás sárkánnyal? Hol vannak a fejei...Bizonyára elvesztek... Kutassuk, fel merre lehetnek!

2. Sárkányfelkutató csoportok megalakítása

2-3fős csoportok a sárkány színek szerint

4. Sárkányfej felkutató verseny

A kiscsoportok a színek alapján kezdik a keresést könyvtárban, kötetlen sétálás, nézelődés a könyvek között.

A megfelelő színnel megjelölt polcokon megtalált (előre elkészített) könyveket nézegetik, amelyek a sárkányok tulajdonságát rejtik.

(Olyan könyveket válogatunk, melyekben a képek alapján is eligazodnak a gyermekek.

Pl. Milyen tulajdonságai vannak? Hol él?)

5. Zeneszó jelzi a sárkányfelkutatás végét

Figura Ede Hétfejűsárkány vagy. valamilyen másik aktuális zenét meghallva leülnek a gyerekek 1-1 csoport egymás mellé.

6. Nagy sárkánykép összeállítása

a, Hol élnek általában a mesebeli sárkányok? Melyik csoport talált a könyvei között idevalót?

Sárga csoport-barlangokban vagy nagy palotákban- A nagy sárgasárkányfej a helyére kerül

b, Tudnak-e repülni a mesebeli sárkányok? Melyik csoport talált a könyvei között idevalót?

Narancssárga csoport igen- Melyik könyvben? A nagy narancssárga fej a helyére kerül

c, Hány feje van általában a mesebeli sárkánynak? Melyik....

Piros csoport

d, Általában mire használják orrlikaikat?

Kék csoport

e, Milyen meséket ismerünk,amiben hétfejű sárkány van?

Zöld csoport

f, szoktak-e harcolnia a sárkányok?

Barna csoport

g, Milyen érdekességet találtak még a sárkányról,ami még nem hangzott el?

Rózsaszín csoport

IV.1.1.2

Nézzünk meg együtt egy népmesét, ahol a sárkány főszerepben van!

A mese címe: Király Kis Miklós

<http://www.youtube.com/watch?v=BDXyCUNczg0>

7. Készítsünk közösen hétfejűsárkányt tojástartóból: mindegyik csapat készít egy fejet, vagy készítsünk a meséhez meseillusztrációt

8. Dramatikus elemeket tartalmazó játék

Két kezünk két sárkány! A kézfej a sárkány feje, a kar a sárkány nyaka. A fejre először megla- pulnak, majd áldozatot keresnek. Meglátják az áldozatot, ráijesztenek. Kinyílnak felé, megfogják, elengedik, majd ismét megfogják, elengedik. Most (megfogják egymást) felé fordulnak, egymást ijesztgetik, végül bekapják egymást.

+1

De vajon mi a helyzet Süsüvel?

A,

Rövid video részlet

<http://www.youtube.com/watch?v=7ZzxJerm-bA>

B,

Beszélgetés a gyerekekkel arról, hogy mitől más, mint a többi sárkány?

Süsünek mintegy eposzi jelzőjévé vált, hogy ő „az egyfejű”; az ő történetében az egy fej testi fogyatéknak számít; emiatt testvérei csúfolják, apja kitagadja.

Süsü „szelíd volt, mint a bárány, félénk volt, mint egy kecskegida, jámbor volt, mint egy kolduló barát. Amúgy persze külsőre pontosan olyan behemót nagy volt ő is, mint a többi sárkány! De csak külsőre! Belül meg, mint egy kis egér.”

C. A gyerekekkel közösen megkeressük a polcokon Csukás István könyvét.

D. A gyermekek kiválasztják, hogy sárkány témában, melyik könyveket kölcsönzik ki.

Irodalomjegyzék

Sárkányokról tudományosan:

Bodóczky István: Papírsárkány. Műszaki, 1988.

Drake, Ernest: Sárkánytan / ford. Dudik Annamária ; ill. Wayne Anderson, et al. Egmont, 2004.

Fogd meg a sárkány farkát! kínai csoportjáték (Lukácsy András: Népek játéka)

Gyermeki játékok / vál. Zelnik József. NPI, 1983.

Hol a vége? : észvesztő útvesztők / K. Blundell, J. Tyler ; ford. Horváth Antal Balázs. Park, 1994.

Papírsárkány készítés (Feltárul az ókori Japán)

Repülő ponty (Feltárul az ókori Japán)

Sárkányos könyv / Sylvie Laferrere et al. ; ill. Serge Ceccarrelli ; ford. Réz Pál. Móra, 1985.

Szemadám György: Apokrif állattan / ill. Melocco Miklós, Orosz István, Somogyi Győző. Móra

ra, 1991.; Apokrif lények enciklopédiája / ill. Szunyoghy András. Debrecen : Csokonai, 1997.
Tasnádi Kubacska András: A mondák állatvilága. Bibliotheca, 1958.

Sárkányok a versben

Ágai Ágnes: Sárkányrepülő (A titkokat az ujjaimnak mondom el)

Brecht, Bertolt: Sárkánydal / ford. Fazekas László (Ámuel-Bámuel Sámuel, német versek és mesék gyerekeknek)

Cseh Katalin: Sárkánykórus / ill. Kállai Nagy Krisztina. Móra, 2008.

Csorba Piroska: A sárkány - Peti naplójából (Kalapvásár, antológia)

Devecseri Gábor: Sárkánykölyök (Állatkerti útmutató)

Jékely Zoltán: Az idősárkányhoz (222 új magyar vers, antológia)

Kántor Péter: Sárkányfogó (Varázstrombita, antológia)

Kormos István: A nyár gyerekei (Nefelejcs, antológia)

Kovács András Ferenc: Sárkány apó (Hajnali csillag peremén)

Majtényi Erik: Papírsárkány (Aranyos pillangó, antológia)

Megay László: Sárkány (Körhinta, mai magyar költők gyermekversei)

Nemes Nagy Ágnes: Csillagszóró (Nefelejcs, antológia)

Osvát Erzsébet: Gergő sárkánya (Körhinta, mai magyar költők gyermekversei)

Petőcz András: Sárkánycsata (Arany-ima az én anyámnak) (Varázstrombita, antológia)

Ranschburg Jenő: Több síkon 1. Krupp (Gyerekségek)

Romhányi József: Gyíkregre Sárkánymese (Nagy számárfülkönyv)

Rózsa Endre: Sárkányeregető (Csigalagzi, magyar költők gyermekversei)

Szalai Borbála: Papírsárkány (Tünemény, antológia)

Szilágyi Domokos: A sárkány (Aranyos pillangó, antológia)

Varga Katalin: Sárkánybánat (Cini-cini muzsika, óvodások verseskönyve) (Zöld levelecske, versek gyerekeknek)

Végh György: Fénysárkány (Nefelejcs, antológia)

Weöres Sándor: A hétfejű sárkány (Cini-cini muzsika, óvodások verseskönyve) (Ha a világ rigó lenne); Sárkány röppen (Ha a világ rigó lenne)

Zelk Zoltán: Sárkány (Alszik a szél)

Sárkánymesék

Arany László: Fehérlófia (Szép magyar népmesék); Rádó és Anyicska (Szép magyar népmesék)

Asztalos Lajos: A vadász meg a húga. Spanyol népmese (Kinek szól a kakukk?)

Babits Mihály: Aranygaras / ill. Faltisz Alexandra. Holnap, 2006.

Barbaric-Fanuko, Marija: A mogorva nagyapó sárkánya / ford. Csuka Zoltán. (Mesevonal, antológia)

Bendová, Krista: A babakocsis sárkány / ford. Tordon Ákos (Boszorkabál, mókás mesék); Bibinella, a kétfejű sárkányné (Babszem Jankó legújabb meséi)

Benedek Elek: Ámor és Psyché, görög nm. (Mesék az élet csodáiról, antológia); A fekete havas (Magyar mese- és mondavilág 1. A csodaszarvas); Feketeország (Magyar mese- és mondavilág 1. A csodaszarvas); A hétfejű sárkány. Debrecen : Tóth, 2002.; A juhász és a sárkány, szerb mese (Kék mesekönyv); Kondás Jankó (Magyar mese- és mondavilág 2. A fekete kisasszony); Molnár Ferkó (Magyar mese- és mondavilág 2. A fekete kisasszony) (Világszép nádszálkisasszony); Többsincs királyfi (Magyar mese- és mondavilág 3. A tűzmadár)

- Berze Nagy János:** Kis vitéz pajtás / ill. Kovács Tamás. MTI fotó, 1990.
- Csukás István:** Ásító szörnyeteg (Pom-pom meséi); A hétfejű, tűzokádó sárkány (Pintyőke Cirkusz világszám!); Süsü, a sárkány / Lévai Sándor bábterveivel. Közgazdasági és Jogi, 1985.
- Durrell, Gerald:** Léghajóval a dinoszauruszok földjén / ill. Graham Percy ; ford. Barabás András. Európa, 1990.
- Ende, Michael:** Gombos Jim és Lukács a masiniszta; Gombos Jim és a Rettegett 13 / ford. Tapodi Rika ; ill. Kelemen István. Móra, 1990-2003.; A sárkány és pille (A varázslóiskola); Végtelen történet / ford. Hárs Ernő ; ill. Roswitha Quadflieg. Európa, 1996. (Fuhur)
- Feuer Mária:** Sárkánymese / ill. Rényi Krisztina. Móra, 2003.
- Illyés Gyula:** Az égig érő fa; A három ágú tölgyfa tündére; Virág Péter; Vitéz János és Hollófernyiges (Hetvenhét magyar népmese)
- Jäckel, Karin:** Dinoszaurusz-mesék / ill. Heinz Ortner ; ford. Török Szabolcs. Ciceró, 1994.
- Jellinek, Joanna:** Györgyike és a sárkány / ill. Molnár Ágnes ; ford. F. Nagy Piroska. Móra, 1986.
- Juhász Ferenc:** A nap és a Hold elrablása, verses mese / ill. Würtz Ádám. Móra, 1966.
- Kamarás István:** Sárkányos mese igazából / ill. Bányai István. Móra, 1979.
- Kertész Balázs:** Picur és a sárkány (Boszorkabál, mókás mesék)
- Kolozsvári Grandpierre Emil:** A csodafurulya; A lóvátett sárkány (A lóvátett sárkány)
- Komjáthy István:** Mondák könyve, hun és magyar mondák / ill. Boromisza Zsolt. Móra, 1995.
- Kormos István:** Égig érő fa, verses mesék / ill. Faltisz Alexandra. Osiris, 2003.
- Kovács Alexandra:** Sárkányka (Ma Andersen Óbudán, antológia)
- Kriza János:** Borsszem Jankó; A csudamadár; Az obsitos katona (Az álomlátó fiú)
- Lang, Andrew:** Maflázia, meseregény / ill. Réber László ; ford. Göncz Árpád. Holnap, 2006.
- Lem, Stanislaw:** A számológépről, mely a sárkánnyal harcolt / ford. Mach Edward (Csillagszóró, antológia)
- Megay László:** Szomorú martalóc balfogásai, meseregény/ ill. Rékassy Csaba. Móra, 1989.
- Mezei Júlia:** Sárkánymese, mesejáték (Gyerekjátékszín)
- Mirtse Zsuzsa:** Égfgorgató csodagyűrű, meseregény / ill. Jankovics Marcell. Somorja : Méry Rátio, 2004.
- Moers, Walter:** Az álmodó könyvek városa, egy érzelmes dinoszaurusz úti emlékei, hobigólemföldi regény. írta Kisbárd Lombárd / ill. a szerző ; ford. Tandori Dezső. Szó, 2005.
- Mosonyi Aliz:** Mesék Budapestről, képes mese / ill. Háy Ágnes. Magvető, 1982.; Az Ordító Sárkány Boltja, minimese (Boltosmesék)
- Nesbit, Edit:** Az utolsó sárkány / ford. Petróczi Éva (Tavirózsa kisasszony, angol versek és mesék gyerekeknek)
- Papuzinska, Joanna:** Háziállatunk, a dinoszaurusz / ford. Sebők Éva (Boszorkabál, mókás mesék) (Kubus)
- Petőfi Sándor:** János vitéz / ill. Róna Emy. Móra, 1951.
- Petrolay Margit:** A rettenetes hétfejű sárkány (A világszép kecskebéka)
- Rodari:** Sárkányt vegyenek (Halló, itt apu mesél!)
- A sárkány könnyei, fantasy antológia.** Cherubion, 2001.
- Sárkányölő Sebestyén :** sárkányos magyar népmesék / Keresztes Dóra rajzaival ; vál. és szerk. Boldizsár Ildikó. Palatinus, 2003.
- Simai Mihály:** Attila megmenti a sárkány életét (Mondd csak, apu, antológia) (A nádszálon szippantott tündér)
- Tolkien, John Ronald Reuel:** A babó / ford. Szobotka Tibor ; ill. szerző. Ciceró, 1978. (Smaug)

- Tóth László:** A boszorkány porszívója / ill. Tettamanti Béla. Pozsony : Kalligram, 2004.
Török Sándor: Csilicsala csodái, meseregény / ill. Budai Tibor. Móra, 1981.
Várnai Zseni: Sárkányölő Péter, verses mese (Új mesekönyv : antológia)
Vidor Miklós: Sárkányok alkonya, regény / ill. Bálint Endre. Móra, 1975.
Vladislav, Jan: Sárkányföld mesél / ford. Moyzes Ilona. ill. Lóránt Lilla. Bratislava : Tatran, 1967.
Zalán Tibor: Kispityer (Királylányok könyve)

IV.1.1.2. Értékelés, önértékelés (kérdések, feladatok, stb.)

A gyermekek életkori sajátosságaiból fakadóan az értékelő- ellenőrző tevékenység az egész foglalkozás alkalmával folyamatos. A tevékenység végén a témához kapcsolódó mesekártyát kapnak a gyermekek.

IV. 2 Modul:

A KIRÁLY VENDÉGE VOLTAM....

"És rendezett az udvar díszebédet,
s gombócot ettek hat napon keresztül,
s a maradék a hegedősöké lett
szilvástul-prézlistül meg mindenestül"

Havasi Attila: *A szilvásgombóc (részlet)*

Tudnivalók a modul feldolgozásához:

Milyen meseételeket ismerünk, s hol találkozunk evő- és ivókészletekkel a mesebirodalmakban? Felelevenítjük kedvenc népmeséinket, pl. *Az örök ifjúság vizét*, melyben korsót használnak a víz-szerzéshez. *Az ezüstlő* c. mesében gyógyító vizet merít a királykisasszony a főhős megmentésére. *A béka* c. mesében ezüstpoharakból ugrik ki a vándorútra elindító rusnya jószág. *Világszép Sárkány Rózsa* kulaccsal tölt a sárkányerejű borból. *A só*, *A kis gömböc*, *A szalonnafa*, *A kőleves* témája „ennivaló”. Gianni Rodari és Roald Dahl édességről írtak regényt. Magyar íróktól milyen „édes-meséket” ismertek?

Bevezetés

A modul bemutatja a népmesékben gyakran megjelenő mesei ételeket. Rendszerezi a gyermekek ismereteit a témával kapcsolatban. Az ajánlott képek könyvek nézegetésével új ismeretek szerzésére ösztönzi a gyermekeket.

A tanulási feladatokhoz tartozó rész célkitűzések

A tanuló a tanulási feladatok elvégzése után képes lesz:

- Ismerje a leggyakrabban megjelenő népmesei ételek nevét, esetleg ismerje fel képekről.
- Bátran kérdez, megosztja véleményét társaival, szívesen beszélget
- Kis segítséggel eligazodik a könyvtár mesekönyvei között

IV.2.1 Tanulási feladat –

IV.2.1.1. A tananyag és a feldolgozás részletes bemutatása

A tevékenység hangulati feltételeinek megteremtése-

A TV magyar népmese sorozat zenéjének meghallgatása Cd-ről vagy eljátszása furulyán

A tevékenység menete

1. Előbb a tánc, utána a lakoma című mese megnézése

<http://www.youtube.com/watch?v=-5a5Tg3Tczk>

2. Beszélgetés a mesében szereplő ételekről

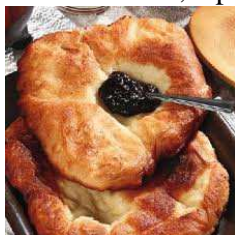
Fuszulyka, paszuly

fuszulyka, paszuly: fontos tápláléknövény. Paraszti termesztése veteményeskertekben, szántóföldeken és köztes veteményként országsszerte elterjedt.

Pánkó

A farsang nyelvészeti és néprajzi irodalmában gyakran találkozhatunk a farsangi fánk kifejezéssel is. A gömbölyűre formált, serpenyőben kisütött kelt tészta neve nálunk, a Székelyföldön: pánkó. A fánk is, a pánkó is erdélyi szász eredetű szó.. A köznyelvbe csak a fánk került be, a pánkó nyelvjárási szinten maradt.

Puliszka

A **puliszka** kukoricalisztből készült kásás étel. Az étel neve a 17. század végén jelent meg a magyar nyelvben, eredete nem tisztázott. szótárában jelent meg. Hazánkban ismert még *kukoricagánica*, *kukoricamálé*, *ganca*, keményebb sült változata a *görho*.

A magyar, román, erdélyi szász, bolgár, ukrán hagyományos étkezésben egyaránt megtalálható; régebben az erdélyi szegény emberek fő tápláléka. Reggelinél, vacsoránál ez volt a főétel, ebédnél köretként ették. Kemény változatát hidegen tarisznyába csomagolták, útravalónak, mezei illetve erdei munkákhoz.

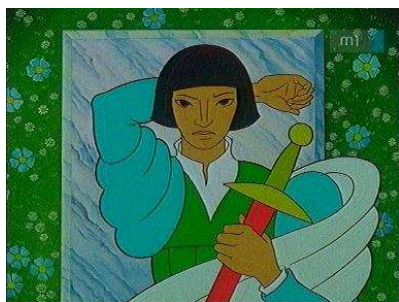
Az elkészítési módja nagyon egyszerű: a kukoricalisztet sós vízben vagy tejben megfőzik. A víz vagy tej mennyiségétől függően a puliszka kemény, félkemény vagy híg lesz. Ehető köretként (az erdélyi magyarok például csirkepaprikás mellé, a románok töltött káposzta mellé), juhtúróval rétegesen összerakva, tehéntúróval-tejfőllel ízesítve. A Dél-Alföldön édesen, cukorral, fahéjjal és szentjánoskenyérrel, egyes területeken lekvárral esetleg pirított morzsával is fogyasztják.^[3]

9. A foglalkozásvezető segítségével könyvek keresése a témában, beszélgetés a látottakról
10. „Királyi lakoma” közös étel kóstolás az előre elkészített puliszkából
11. Táncházt - <http://www.youtube.com/watch?v=ddb5jqEpKIM&feature=related>
<http://www.youtube.com/watch?v=v3wtUkwqAXc&feature=related>

IV.2.2.2.

A gyermekek életkori sajátosságaiból fakadóan az értékelő- ellenőrző tevékenység az egész foglalkozás alkalmával folyamatos. A tevékenység végén a témához kapcsolódó mesekártyát kapnak a gyermekek.

Felhasználható könyv

Mese

Fésűs Éva: Palacsintás király / ill. Fábián Zita. Kairosz, 1999.

Fülöp György: A csodálatos csokivár (Mosolygós mesék)

Grimm: A kásásfazék / átd. Kálnoky László ; ill. Róna Emy. Móra, 1978.

(Hol volt...)

Lázár Ervin:

Bab Berci a városban (Bab Berci kalandjai)

Bab Berci és a csodanektár (Bab Berci kalandjai)

Bab Berci ránéz Rév Zoli pálinkájára (Bab Berci kalandjai)

A csodapatika (Bab Berci kalandjai)

Ríz Tejbeg, a norgol óriás (A manógyár)

A soványító palacsinta (A manógyár)

Móra Ferenc:

Berec ángyó kenyerei (A királyasszony macskái)

Királyok kenyere (Nevenincsen innen, Nekeresden túl)

Móricz Zsigmond: Reggelire legjobb a puliszka (Az Ezüstkirály sípja)

népmese

A cibere (777 magyar népmese : antológia) (szilvaleves)

Változat:

~ : zürjén nm. (A póruljárt víziszellem : antológia)

Altorjai Elekné: ~ (Gyémánt mesekönyv : antológia)

A deák cipója (Az Óperenciás tengeren is túl : magyar nm.)

A drága cipó (Szelördög : bácskai nm.)

A kőleves (Az eltáncolt papucsok : bukovinai székely népmesék)

Változat: Móra Ferenc:Kőleves

(Nevenincsen innen, Nekeresden túl)

Mese a sóról (A kigyómenyasszony : szlovén népmesék)

Versek

Csanádi Imre: Cipómagyarázó (Cini-cini muzsika :
óvodások verseskönyve)

Csoóri Sándor:

A fennhéjázó (Ördögfióka)

Két disznófül (Lábon járó verőfény)

Tökmagárus (Ördögfióka)

Dénes György: Süssél nekem kenyeret (Pipitér)

Gyurkovics Tibor: Pereces (Bárányhívogató : antológia)

Szabó Lőrinc:

Hörpentő (Cini-cini muzsika : óvodások verseskönyve)

Reggeli (Lóci óriás lesz)

Szalai Borbála: Mondókák (Csipkebokor, csipkeág)

Szép Ernő:

Az a tölcsér (Most szeretnék gyerek lenni)

Pattogatott kukorica (Most szeretnék gyerek lenni)

Tarbay Ede: Cipósütő mondóka (Arnyék és kóc)

Mondóka

Sütöm, sütöm süteményem : finn mondóka

(A teremtő kakukkja : finn gyerekversek)

Találós kérdés

Ákom, bákóm, berkenye : magyar népi gyermekköltészet / vál. Nyakasné

Túri Klára ; szerk. Dornbach Mária ; ill. Kovács Gabriella. Móra, 1985.

119-120. p.

Szakácskönyvek

Bars Sári: Baba-uzsonna / receptek Pataki Mária ; fotó V.

Reismann Marian. Minerva, 1965.

Cukás István: PomPom főz : szakácskönyv gyerekeknek / receptek

Oroszlán László ; ill. Sajdik Ferenc. Pannónia Filmstúdió, 1996.

Frank Júlia: Gyermek szakácskönyve / ill. Környeiné Gere Zsuzsa.

Mezőgazdasági, 1990.

IV.3.1 Modul:

Boszorkánybál

Tudnivalók a modul feldolgozásához:

A mesevilágban mindenhol vannak boszorkányok, senki sincs biztonságban tőlük. A boszorkányok a magyar népmesékben lehetnek jóindulatúak, de lehetnek rosszindulatúak is. Nevezik őket vasorrú bábának, vasfogú bábának, boszorkánynak, vénbanyának. Külsőjük alapján nem mindig lehet felismerni őket, mert nem mindegyikük csúf vénasszony. Varázserejük nagy részét arra fordítják, hogy szép, fiatal nőnek látszsanak, s szépségüket minél hosszabb ideig megőrizzék. Mire megöregszenek, rúttá válnak, orruk a földig ér.

A jó boszorkányok a mesében az emberek jótevői, szüntelenül küzdenek a gonosz tündérekkel, a mesebeli ördögökkel és a gonosz praktikákat folytató boszorkányokkal. Általában szép, fiatal lények. Színük a fehér és a zöld.

A boszorkányságot örökölni, vagy kitanulni lehet, de ehhez sok-sok idő szükséges.

Bevezetés

Ebben a modulban felelevenítik a gyermekek a magyar népmesékből ismert boszorkányok jellemző tulajdonságait és azokat a meséket, verseket, amelyeknek főszereplője boszorkány. A közösen választott képek útmutatásával. A modul lehetőséget biztosít a komplex esztétikai nevelésre a bábkészítéssel és a dramatikus elemeket tartalmazó játékokkal.

A modul elvégzése után a tanuló:

- Egyre nagyobb biztonsággal mozogjon a könyvtárban
- Kis segítséggel találja meg érdeklődési körének megfelelő könyveket
- Bátran jelezze, ha segítségre van szüksége

A tanulási feladatokhoz tartozó rész célkitűzések

A tanuló a tanulási feladatok elvégzése után képes lesz:

- Legyen képes felidézni kis segítséggel a boszorkányokról szóló történeteket, meséket

- Ismerje a magyar népmesei boszorkányok jellemző tulajdonságait és képes legyen ezek vizuális kifejezésére is
- Kis segítséggel a könyvtárban megkeresni a közös játékhoz használt könyveket

IV.3.1 Tanulási feladat

IV.3.1.1. A tananyag és a feldolgozás részletes bemutatása

1. A foglalkozást vezető segítségével boszorkányos képeskönyvek megkeresése. (Kis képekkel könnyíthető a keresgélés).

2. Mit csinálnak a boszorkányok?

A csoport: A gyógyfüvek kutatása-képek

B csoport: Varázsigék

3. A meghallgatandó mese közös kiválasztása, meghallgatása

Címe: **A banya** magyar népmese

<http://www.youtube.com/watch?v=1qOiUrQ9DcQ&feature=related>

4. A mese feldolgozása. A mesefeldolgozáshoz választhatjuk a frontális vagy kiscsoportos feldolgozást a gyerekek életkorától, létszámától függően.

I. Példa a mese frontális feldolgozására

A, Meseládából a mese kellékeinek elkészítése/előkészítése/elkészítése (virágcsokor, keszkenő, boszorkányruha, kalap a 3 szegény legénynek, lángnyelvek, boszorkány ruha)

B, Szereplők kiválasztása

C, A mese eljátszása

II. Példa a mese csoportos eljátszásához

A csoportok kialakítása függ a gyermekek életkorától, érdeklődésétől. A csoportok más-más feladattal párhuzamosan dolgoznak.

A, Boszorkánybábok készítése papírból a gyermekek ötletei alapján

B, A foglalkozásvezető által javasolt könyvekből a boszorkányok jellemző növényeinek a megismerése

A boszorkány és a vasorrú bába sok egyéb praktika mellett a füvekhez is ért. Képzeld el hogy te is füves asszony vagy milyen növényekkel, praktikákkal tudnál segíteni a hozzád fordulókon. Felhasználható pl.(Megay László: Varázsfüvek című könyve)

Macskagyökér:

A Valeriana Officinalis gyakori altató és nyugtató hatású gyógynövény. Használták még hisztéria, görcsoldás, menstruációs zavarok, migrén, idült bőrbetegségek, epilepszia és kólika gyógyítására is. A szanszkritul tagarának nevezett macskagyökér Indiában több ezer éves múltra tekint vissza. Az elemek közül nagy mértékben tartalmazza a Föld elemet. Ezért stabilizáló hatású. Túlzott fogyasztása azonban a legszélsőségesebb esetekben tompultságot és paralízist okozhat. A macskagyökér szaga távol tartja a rágcsálókat, így természetes védelmet biztosíthatunk vele a kertünknek.

Kakukkfű

Az ókori görögök aromafürdőt készítettek belőle. A rómaiak elégették, mert úgy hitték, hogy a füstje elűzi a skorpiókat. A germánok számára szent volt, Freya istennőnek áldoztak vele. A kereszténység idején a Mária-szimbólumok egyike volt. A kakukkfűnek egyéb elnevezései is vannak, pl.: vadkakukkfű, mezei kakukkfű, démutk

Zsálya

A sokféle zsályafaj közül gyógyításra legalkalmasabb az orvosi zsálya. Dél-Európa karsztos vidékein vadon tömegesen termő, de az egész világon elterjedt, ter-

mesztett gyógynövény. A méhészek szívesen ültetik a kaptárak közelébe, mert jó méhlegelő. A zsálya népies elnevezése: kerti zsálya, orvosi zsálya, Szent János füve. A zsályatea hatását elfogyasztás után 2-3 óra múlva fejt ki, izzadás, bélhurut kezelésére kiváló. A meleg zsályatea kitűnő toroköblítő a szájban fellépő betegségek enyhítésére. Náthánál és szamárköhögésnél tejben főzik meg a leveleket. A gyógytea jó hatással van a fogíny-, száj- és torokgyulladásra. A porított levél szájvizek, fogporok készítésére is alkalmas. Megbecsült fűszer.

Keserű íze miatt kitűnő étvágyjavító, gyenge gyomorerősítő, megkönnyíti az emésztést. A legtöbb konyhai fűszernövényhez hasonlóan, a zsálya is nyugtató hatást fejt ki, a gyomor sima izmaira. Mérsékeltén alkalmazva segíti a zsíros ételek emésztését. Szárnyasok töltelékét ízesítik vele, de jól harmonizál más, erősen fűszerezett ételekkel is. Kacsa és libasültek, májból készült ételek, pástétomok elmaradhatatlan fűszere, de a milánói makaróni is elképzelhetetlen nélküle.

Nadragulya

Szárított leveléből készült füstölővel asztmás betegeket kezelnek, levélkivonataiból nyugtató- és görcsoldószereket gyártanak, az atropin tartalmú szemcseppekkel pedig a pupillát tágítják szemvizsgálatoknál. A népi gyógyászatban a gyökérből és bogyókból készítették főzetet és kenőcsöket, miket reumás betegek kezelésére alkalmaztak. A boszorkányok pedig ennek segítségével teremtettek kapcsolatot természetfölötti segítőkjükkal, az ördöggel. A nadragulyából készült szereket - bájitalokat, kenőcsöket - rontásra és segítségre egyaránt használták.

Nem fogyasztható gyógyteaként, mert a terápiás adatok csupán néhányszoros túllépése már káros következményekkel járhat. halálos adagot gyermekeknél 3-4, felnőtteknél több mint 10 termés jelenti. **VESZÉLYES NÖVÉNY!** A veszély különösen fokozott, hiszen barátságos megjelenésű növény, minek termése is édes ízű.

C, Boszorkányos mesék leggyakoribb varázsigéinek megismerése, gyakorlása

Ruyer, François: Jótevő boszorkány című könyve alapján

A tevékenység hangulati lezárásaként kezdődhet a „boszorkánybál” minden csoport bemutatja, hogy mit is tudott még meg a boszorkányokról.

Közös tánc, boszorkányos ének zárhatja le a foglalkozást pl.
<http://mese.tv/page/boszorkany>

IV.3.1. 2 Értékelés, önértékelés (kérdések, feladatok, stb.)

A gyermekek életkori sajátosságaiból fakadóan az értékelő- ellenőrző tevékenység az egész foglalkozás alkalmával folyamatos. A tevékenység végén a témához kapcsolódó mesekártyát kapnak a gyermekek.

Boszorkányokról szóló mesék, versek

Andersen, Hans Christian: A tűzszerszám. = Andersen: Nagy mesekönyv. Bp. Esély, 1996. 231-245. p

Andersen: Pöttöm Panna és más mesék. Bp. M. Könyvklub, 1999. 27-42. p

Árgyílus királyfi (Magyar népmese). = A táltos kanca és a libapásztorlány. Bp. Móra, 1989. 6-27. p.

Árgyílus királyfi és a Kukoricaszál városa (Magyar népmese). = A három királyleány. Bp. Palatinus, 1999. 68-80. p.

Árvácska jó szíve (Lett népmese). = Öregapó karmantyúja. Bp. Móra, 1983. 84-90. p.

Babikó és Rónána (Magyar népmese). = Fótonfót király. Bp. Móra, 1985. 5-11. p.

A bakkecske (Norvég mese). = Sebők Zsigmond: A legszebb mesék. Bp. Móra, 1986. 91-96. p.

Balázs Béla: A hét királyfi. Bp. Móra, 1984. 21 p.

-
- Barbulyka (Magyar népmese). = A megpatkolt boszorkány. Bp. Móra, 1987. 116-118. p.
- Bartos Erika: A sötétség városa. = Bartos Erika: Hanna utazásai. Pécs. Alexandra, 2006. 61-67. p.
- Bechstein, Ludwig: Az arany birkanyáj. = Bechstein: Az elvarázsolt királykisasszony. Bp. General Press, é.n. 168-174. p.
- Bechstein, Ludwig: A boszorkány meg a király gyermekei. = Bechstein: Az elvarázsolt királykisasszony. Bp. General Press, é.n. 109-112. p.
- Bechstein, Ludwig: Az elvarázsolt királykisasszony. = Bechstein: Az elvarázsolt királykisasszony. Bp. General Press, é.n. 5-9. p.
- Bechstein, Ludwig: Mese a legényről, aki elment boszorkányinasnak. = Bechstein: Az elvarázsolt királykisasszony. Bp. General Press, é.n. 28-33. p.
- A béka-cárkisasszony (Orosz népmese). = Nyuszikönnyek. Bp. Móra, 1980. 105-115. p.
- Benedek Elek: A banya. = Levelek a mesefáról. Bp. Urbis, 2006. 4-5. p = Magyar mese- és mondavilág II. Bp. Móra, 1988. 113-115. p.
- Benedek Elek: A boszorkányság. = Magyar mese- és mondavilág II. Bp. Móra, 1988. 186-187. p.
- Benedek Elek: A tökváros. = Levelek a mesefáról. Bp. Urbis, 2006. 14-15. p.
- Benedek Elek: A vén szolga. = Világszép nádszál kisasszony. Bp. Rege, 1990. 130-139. p.
- Benedek Elek: Az aranyfogú királyfiak. = Magyar mese- és mondavilág II. Bp. Móra, 1988. 116-120. p.
- Benedek Elek: Az aranygyapjas kosok. = Magyar mese- és mondavilág I. Bp. Móra, 1987. 272-282. p.
- Benedek Elek: Az aranyréten. = A vitéz szabólegény. Bp. Móra, 1987. 193-201. p.
- Benedek Elek: Az aranytollú madár. = A vitéz szabólegény. Bp. Móra, 1987. 46-56. p.
- Benedek Elek: Gyöngyike. = Magyar mese- és mondavilág III. Bp. Móra, 1989. 132-135. p.
- Benedek Elek: Rózsa királyfi. = A vitéz szabólegény. Bp. Móra, 1987. 234-242. p.
- Berze Nagy János: Kis Vitéz Pajtás. Bp. MTI. 1990. 23 p.
- Boldizsár Ildikó: Amália. = Boldizsár Ildikó: Boszorkányos mesék. Bp. Móra, 2006. 5-14. p.

Boldizsár Ildikó: Amália álmái. = Boldizsár Ildikó –Szalma János: Amália álmái, avagy mesék a világ legszomorúbb boszorkányáról. Bp. Lánchíd, 1991. 72 p.

Boldizsár Ildikó: Amália és az esők. = Boldizsár Ildikó: Boszorkányos mesék. Bp. Móra, 2006. 15-21. p.

Boldizsár Ildikó: Fekete Világkerülő Ember. = Boldizsár Ildikó: Boszorkányos mesék. Bp. Móra, 2006. 93-101. p.

Boldizsár Ildikó: A szomorú boszorkány. = Boldizsár Ildikó: Boszorkányos mesék. Bp. Móra, 2006. 85-92. p.

Boszorkabál (Angol mese). = Boszorkabál. Bp. Móra, 1987. 99. p.

Boszorkány lányából királyné. = Varga Domokos: Ritkaszép magyar népmesék. Bp. Hét Krajcár, 1999. 30-35. p.

A boszorkányvár (Székely, csángó népmese). = A madárasszony. Bp. Móra, 1986. 92-98. p.

A kőkastély (Svájci népmese). = Esti mesék a szeretetről. Bp. Novella, 2001. 82-95. p.

Lajta Erika: Hogyan köszönjük a vasorrú bábáknak? = Lajta Erika: A zöld angyal. Bp. Móra, 2001. 27-34. p.

Lázár Ervin: Bab Berci és a tünkány vagy kicsoda. = Lázár Ervin: Bab Berci kalandjai. Bp. Móra, 1989. 5-9. p.

Lázár Ervin: A legkisebb boszorkány. = Lázár Ervin: Hapci király. Bp. Osiris, 1998. 27-76. p.

Szegfűhajú János (Erdélyi magyar népmese). = Zöld Vitéz és Virág Péter. Bp. Móra, 1985. 77-84. p.

A szép Cerceruska (Magyar népmese). = Benedek Elek: Magyar mese- és mondavilág I. Bp. Móra, 1987. 19-23. p.

Benedek Elek: Táltos Jankó és más mesék Bp. Holló és T. 1996. 44- 49. p.

A háromágú tölgyfa tündére Bp. Móra, 1992. 75-80. p.

Illyés Gyula: Hetvenhét magyar népmese Bp. Móra, 1991. 165-171. p.

Magyar népmesék Bp. Móra, 1993. (Móra Klasszikusok) 93-101. p.

A tűzszerszám (Magyar népmese). = A három királyleány. Bp. Palatinus, 1999. 32-36. p.

Vadrózsa= Esti tündérmesék. Bp. Novella, 2001. 145-154. p.

IV. Összegző értékelés

Az összegző értékeléshez egy olyan mesét választottunk, amelyben az első három témakörben megjelent mesei szereplők, helyszínek megjelennek. (sárkány, királyi vendégség, mesei ételek, boszorkány)

A mese elmondása, film megnézése után a közös beszélgetés, játék során számot adhatnak a modulban szerzett ismereteikről.

Feladat:

a, A három királyfi című magyar népmese meghallgatása

http://hu.wikisource.org/wiki/A_három_királyfi

b, Képek alapján beszélgetés a meséről

c, Veres posztóba borított város- A mese folytatása képekben

„A várost az öröm miatt ismét veres posztóba borították. A legöregebbik királyfi aztán sokáig boldogul élt feleségével, s később ő lett királylyá, két öcsce pedig szerencsésen haza tért”

A gyermekek először szóban fogalmazzák meg, majd vizuálisan jelenítsék meg ötleteiket elképzéseiket.

d, Kiállítás szervezése a „Túl az Óperencián” címmel

Tevékenységi forma, módszerek:

Eszközként felhasználhatók az előző témakörökben használt eszközök. A gyermekek három csoportban dolgoznak, lesz, aki a terítésért felelős, lesz egy csoport, aki a meghívókat készíti, a harmadik csoport pedig kitalálja mulatság menetét.

A beszélgetés, magyarázat az ellenőrzés, értékelés az egész tevékenység folyamatát végig kíséri.

Elvárt eredmények:

- Biztonsággal közlekednek, tájékozódnak a könyvtárban
- Pozitív érzelmi viszonyuk erősödik a könyvek iránt
- Bátran kérdeznek, beszélnek a könyvtárban szerzett élményeikről
- A mesei szereplőkről szerzett ismeretei mélyülnek
- Szívesen nézegetik a mesékkal kapcsolatos könyveket